

SPPK pripravuje druhý ročník súťaže Hovorme o jedle pre základné školy

Ing. Stanislav NEMEC, tlačový hovorca Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory

[Vyvolávať a podporovať spoluprácu a aktívnu účasť detí, mládeže a dospelých pri budovaní spôsobilosti na vhodný výber potravín a zdravého životného štýlu](#) si kladie za cieľ súťažno-vzdelávacia aktivita Hovorme o jedle, ktorú aj v tomto roku pod záštitou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pripravuje Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK) a jej organizačný partner - Centrum rozvoja znalostí o potravinách n. o. Hlavnou cieľovou skupinou súťaže, ktorej odbornými garantmi sú Štátna veterinárna a potravinová správa SR, Úrad verejného zdravotníctva SR a Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum - Výskumný ústav potravinársky, budú deti a učitelia základných škôl so sídlom v Slovenskej republike. Partnermi podujatia sú aj viaceré potravinárske profesijné zväzy a združenia a potravinárske a poľnohospodárske podniky, ktoré sú členmi SPPK.

Na každý deň v týždni od 13. do 17. októbra 2014 budú vyhlásené dve denné témy. Úlohou žiakov a učiteľov základných škôl bude vymyslieť a zrealizovať rôzne aktivity v rámci školy k stanoveným témam a následne z nich pripraviť a zaslať na hodnotenie súťažný príspevok v predpísanej forme. Jednotlivé školy sa budú môcť zapojiť do súťaže v rámci každej vyhlásenej dennej témy, pričom každá téma bude hodnotená samostatne. Škola musí svoju účasť v súťaži potvrdiť registráciou, ktorá sa uskutoční v termíne od 15.9.2014 do 12.10.2014. Školy, ktoré sa zapoja do súťaže Hovorme o jedle, budú súťažiť o finančné poukazy v hodnote 330 eur na kúpu vecných cien podľa vlastného výberu, ktoré im poslúžia na ďalšie vzdelávanie o potravinách a výžive. Udeľovať sa bude aj špeciálna cena vo forme surovín z hydiny na prípravu obedu pre celú školu. Súťažné príspevky ďalej poslúžia na inšpiráciu k vzdelávaniu o potravinách a výžive aj iným žiakom a učiteľom a budú dobrým príkladom pre nasledovanie aj pre ostatné základné školy v SR. Na podporu aktivít počas týždňa Hovorme o jedle budú pre školy pripravené a na internete voľne dostupné pracovné listy, prezentácie, krátke popisy, odkazy a iné informácie, ktoré budú užitočným návodom a inšpiráciou pre aktivity zapojených škôl.

Okrem toho sa počas týždňa aktivít Hovorme o jedle uskutočnia aj odborné exkurzie žiakov do prevádzok poľnohospodárskych prvovýrobcov a producentov potravín pod názvom Cesta za jedlom - slovenské chutí najlepšie a praktické odborné exkurzie do stredných odborných škôl s potravinárskym zameraním pod názvom Potraviny základ života. Žiaci počas exkurzií získajú množstvo zaujímavých informácií o pestovaní poľnohospodárskych plodín, chove hospodárskych zvierat, vyrábaných potravinách, spracovaných surovinách, spôsobe ich spracovania, bezpečnosti potravinárskej prevádzky, výhodách konzumácie lokálnych potravín, sezónnosti a rôznych ďalších aspektoch, ovplyvňujúcich ľudské stravovanie.

„Predpokladáme, že aktivitami v rámci týždňa Hovorme o jedle prispejeme k tomu, aby sa deti a mládež začali tejto problematike vážnejšie venovať“, povedal na tlačovej besede ústredný riaditeľ SPPK Jozef Artim. „Deti dnes často nemajú predstavu, ako sa chovajú hospodárske zvieratá a pripravujú potraviny, preto považujeme za dôležité, dostať ich priamo do terénu, aby mohli všetko vidieť na vlastné oči a doplniť si informácie v rozhovoroch s odborníkmi. V prípade záujmu si dokonca budú môcť niektoré činnosti sami vyskúšať. Oblasť potravín a výživy predstavuje fenomén, s ktorým sa podľa nás musia ľudia oboznamovať už od ranného veku. Aj preto pripravujeme tieto aktivity a veríme, že budú úspešné“. V minuloročnom prvom ročníku sa do súťaže Hovorme o jedle

zapojilo 164 základných škôl s celkovým počtom 37 691 žiakov, ktorí spracovali dovedna 924 súťažných príspevkov. Organizátori dúfajú, že v tomto roku ich počet neklesne, ale naopak, súťaž osloví ešte väčší počet škôl.

Približne 1,3 mld. ton potravín sa vo svete ročne vyhodí alebo znehodnotí. Vo finančnom vyjadrení to predstavuje priame škody asi 550 mld. eur, no ďalšie vznikajú tým, že sa tak zbytočne vyhodí alebo použijú prírodné zdroje - najmä voda a pôda - ale tiež obrovské množstvo elektriny, palív a chemických látok, ktoré sa ďalej dostávajú do životného prostredia. Zastavenie, alebo aspoň výrazné zníženie plytvania potravinami, z ktorých až tretina sa v celosvetovom meradle napokon nepoužije na ľudskú výživu, teda znamená nielen markantný pokles priamych ekonomických škôd, ale aj nezanedbateľné ekologické a environmentálne prínosy. Preto bola časť tlačovej besedy SPPK venovaná aj tejto problematike.

Situácia je vážna aj v Európskej únii, kde podľa údajov Európskej komisie (EK) ročne končí v odpade 89 mil. t potravín, teda približne necelých 180 kg na obyvateľa. Najväčší, až 42-percentný podiel na vzniku potravinového odpadu, majú domácnosti, pričom 60 percentám plytvania sa v ich prípade dá zabrániť. Preto Európsky parlament, ktorý sa touto problematikou zaoberal pred dvomi rokmi, označil plytvanie potravinami za vážny problém a vyzval na urýchlené prijatie opatrení, ktoré ho do roku 2025 pomôžu znížiť aspoň o polovicu a zároveň zlepšia prístup k potravinám pre ľudí vo finančnej núdzi.

„Presnejšiu štatistiku, koľko potravín a v akej hodnote končí v kontajneroch, naša krajina nemá“ povedal predseda SPPK Milan Semančík. „Predpokladáme však, že ich podiel bude nižší ako celosvetový priemer, alebo aj priemer EÚ, ktorý ťahajú najmä najvyspelejšie krajiny. Ľudia tam kupujú viac potravín, ako dokážu skonzumovať a zvyšok vyhadzujú. Odhadujeme, že plytvanie potravinami sa v SR pohybuje okolo hranice 20 percent, no na presnejšiu kvantifikáciu chýbajú objektívne údaje. Nikto napríklad nemôže presne vedieť, aká časť potravín, ktoré si ľudia kúpia v obchodoch, napokon skončí v popelniciach a čo spotrebiteľia naozaj skonzumujú. Preto sa zväčša pracuje s odhadmi, ktoré však nemusia byť vždy celkom presné. Bez ohľadu na to nemožno nad plytvaním potravinami zatvárať oči ani v našej krajine, ba naopak, je potrebné systematicky pracovať so spotrebiteľom i s ďalšími článkami potravinového reťazca.“

Podľa SPPK treba celkom jednoznačne počítať so všeobecnou kampaňou zameranou na obyvateľstvo, vrátane školskej osvedy, nakoľko k najväčšiemu plytvaniu s potravinami dochádza v domácnostiach. Kampaň by napríklad mala ľuďom objasniť, ako sa majú skladovať a pripravovať potraviny a ako a kedy sa ich majú zbavovať. Mala by sa však tiež zvýšiť vyjednávacía sila poľnohospodárov a potravinárov voči obchodným reťazcom, ktoré celkom jednoznačne ovládli trh, nakoľko ich prostredníctvom sa realizuje až viac ako 80 % predaja potravín. K zníženiu plytvania môže prispieť aj zintenzívňovanie programov prerozdelenia potravín pre chudobných. Ostatná novela zákona o DPH, ktorá nadobudne účinnosť v budúcom roku, umožní obchodu zahrnúť do daňových výdavkov potraviny, ktoré darovali na charitu. Podmienkou však bude preukázanie, že pred koncom ich expirácie boli postupne ponúkané za zníženú cenu.

K pozitívam patrí častejšie používanie obalov potravinových výrobkov predlžujúcich ich životnosť a zavádzanie ponuky rôznych veľkostných balení tak, aby si spotrebiteľ mohol kúpiť množstvo primerané jeho spotrebe. K nižšiemu plytvaniu môže prispieť tiež poskytovanie zliav na poškodené výrobky a potraviny s blížiacim sa dátumom spotreby, čím by sa stali prístupnejšími pre obyvateľov vo finančnej núdzi. Jedno z riešení súvisí s verejným obstarávaním a zvýšením spotreby domácich potravín u rôznych prevádzkovateľov stravovacích zariadení, vrátane štátnej správy, územnej a miestnej samosprávy.

„Pod kepienkou príspevku k znižovaniu plytvania sa v SR objavila iniciatíva ohľadom umožnenia

predaja potravín po dátume minimálnej trvanlivosti“, uviedol M. Semančík. „Bol by to však z pohľadu spotrebiteľa riskantný krok, preto ho SPPK zatiaľ nepodporila. Toto opatrenie by umožnilo v ešte väčšom rozsahu importovať do krajiny práve takéto tovar, čo by skomplikovalo činnosť orgánov potravinového dozoru a zvýšilo zdravotné riziká pre spotrebiteľov. Výrobcovia zodpovedajú za kvalitu, nutričné vlastnosti a zdravotnú bezchybnosť potravín, ktoré uvádzajú na trh. Dátum minimálnej trvanlivosti nie je určený striktne, ale potravinári ho stanovujú pre svoje výrobky na základe vlastných analýz a poznatkov tak, aby dokázali garantovať to, čo sa od nich požaduje. Ak by sa však predával tovar po tomto dátume, nemohli by zodpovedať za jeho vlastnosti a museli by pravdepodobne trvať aj na zmene obalu, aby v prípade vzniku akýchkoľvek problémov nedošlo k poškodeniu ich dobrého mena.“

Bratislava, 25. septembra 2014